

VI
V. 1645
c. 18

16455. VI v. c. 2.

✓

EXMONACHI
QUOD
AD VOTA MONASTICA JURE
POSTLIMINII IN LIBERTATEM
RESTITUTI
DISSERTATIO
INAUGURALIS JURIDICA
QUAM
ANNUENTE ILLUSTRIS
JURISCONSULTORUM ORDINE
PRO
CONSEQUENDA IN UTROQUE JURE
DOCTORALI DIGNITATE
IN
ANTIQUISSIMA AC CELEBERRIMA
UNIVERSITATE VINDOBONENSI
UNA CUM
ADSSERTIONIBUS EX UNIVERSO JURE
PUBLICÆ ERUDITORUM DISQUISITIONI
PROPOSUIT
JOSEPHUS KOVATSCHEK
CARNIOLUS
DISPUTABITUR
IN MAGNO
UNIVERSITATIS PALATIO
Anno MDCCLXXXIII die Mense

VIENNÆ,
TYPIS A. BAUMISTERIANIS.

*Si nolueris polliceri, absque peccato
eris. DEUTERON. XXIII. 22.
et 23.*

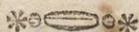
IN=030006633

ID=84104704

§. I.

Dissolutis monachorum societatibus statum
votorum monasticorum examinaturus,
principia quaque, ex quibus Imperanti civi-
li jus tollendi instituta monastica vindicamus,
præmittere in animum induxi: Verum cum
hæc ipsa principia cuique, qui vel limina ju-
risprudentiæ Civitatis attigit, alioquin nota
sint, et CL. PEHEM hoc idem jus majesta-
ticum argumentis pro more suo solidissimis de-
monstraverit: a) post Homerum Illiada scri-
bere nolui; eoque potius studium meum con-
tuli, ut quid circa ipsa vota exmonachorum
juris sit, pro libelli mei angustiis paulo accu-
ratus disceuterem. Scio equidem, mihi cum
theologis rem esse, dum vota scriitari in ani-
mum indico: verum quoniam hic non agitur

de poenitentia votum frangenti injungenda, sed in eo potius cardo quæstionis vertitur, an sublato in nostris terris instituto quodam monastico vota monachorum adhuc perdurent, haud mihi timendum esse duxi, ne hanc quæstionem præjudicialem discussurus in alienam messem falcem meam injiciam.

- a) Vide Versuch über die Nothwendigkeit einer vorzunehmenden Reformation der geistlichen Orden, und das Recht der Regenten aus eigener Macht dieselben in ihren Ländern zu reformiren, einzuschränken und aufzuheben.

§. II.

Sane si in re aliqua scholasticos inter dissensio quæquam atque altercatio est, profecto circa hanc materiam multo est maxima. Plerique utpote libertatis inimici votorum obligationem licet dissoluta sit societas monastica, inviolatam permanisse adfirmant, anxiiisque exmonachis identidem inculcant, ut ab eorum custodia recedere ne præsumant: Pauci aliqui quibus videlicet plus est humanitatis, a votis, quibus antea ligati erant, immunes eos pronuntiant, sed et hi dissentiunt quoad principia, quibus hanc ab obligatione votorum libertatem superstruunt; alii enim Imperantem, dum monachos dispersit, vota quoque

que eorum irritasse dicunt; alii materiam votorum factam fuisse impossibilem adserunt; alii denique viam gratiæ a solo Pontifice impetrandæ eis consulunt.

§. III.

Votum definiunt cum divo THOMA 2. Q. 88. art. 1 et 2. quod sit *spontanea et deliberata promissio Deo facta de meliori bono*. Hæc definitio licet communis sit, non omne tamen punctum ferre videtur. Bonum enim melius nihil est aliud, quam id, quod perfectius dicimus; quod autem perfectius est, non amplius sponte præstamus, sed ex legis naturalis necessitate: utque adeo vovere idem esset ac Deo aliquid promittere quod ex lege naturali ei alioquin debemus; sed quomodo quæso id voti objectum esse potest? Ponas enim te in votum deducere, quod vi legis naturalis jam debes, et tua intentio sit oportet, ut maiorem tibi imponas obligationem id ipsum præstandi, hoc ipso autem legem naturalem, quæ id ipsum præcipit, non satis efficacem esse supponis, atque adeo Deum legum naturalium imperfectarum conditorem arguis; quasi vero leges a Deo latæ privato hominum arbitrio efficaciores in ordine ad producendam obligationem internam reddi possent?

§. IV.

Considerant theologi votum tanquam pactum inter Deum et hominem initum. Verum Deum inito cum hominibus foedere iisdem quid promittere posse, nemo nisi atheus negat. cum homines rerum omnium indigi liberalitatem divinam experiri valeant, immo eandem habeant necessariam. Ast supremum Numen in se sufficientissimum, cui alias omnis ad perfectiones progressus debetur, pacto quodam opus habere. ut exinde novum aliquod jus adquirat, per spicere adhucdum non potui. Cum Deo enim pacisci quid est aliud, quam ex to suo in to Dei aliquid transferre, id vero quomodo fieri potest? an non omnia jam Dei sunt, ut hominum arbitrio novo aliquo jure eum instrui debere arbitreris?

Est quidem obligatio ex voto naturalis; qñ enim votum violat, contra officia erga Deum et erga se ipsum agit: contra officia erga Deum, cum majorem Dei gloriam, quam singulari modo illustrandam in se recepit, non promovet, contra officia erga se ipsum cum profectum in perfectionibus negligit, ast hac voto contraria actione to Dei non violatur. Sane etiam ille qui furatur, contra Dei
agit

agit voluntatem, nemo tamen dixerit, to Dei turbari, ita et qui votum frangit, contra Dei agit voluntatem, to tamen Dei, quod incrementi et decrementi non est capax, non diminuit. Quod idem ex voto simplici adhuc luculentius patescit. Nonne ea est pacti natura. ut qui jus aliquod per pactum in alterum transtulit, hoc ipso facultatem moralem amittat ad omnes actus huic juri oppositos; ponamus itaque vota a Deo acceptari et instar pacti esse, tunc is; qui votum castitatis emittit, hoc ipso ob jus istud novum Deo adquisitum inhabilis esse deberet ad matrimonium ineundum et tamen nec communis Ecclesiæ nostræ praxis nec Pontifex in *cap. Un. de vot. et vot. red.* in VI. nec sancti Patres ejusmodi matrimonia pro invalidis declarant, quin acutissimi etiam theologi ea non tantum valida dicunt, sed plane parti voti jus tribuunt debitum conjugale petendi. Sed sufficiat, dubia tantum quædam proposuisse, hac enim de re dissertationem scribere nolo; inde videndum tantum nobis erit, quid ex retenta etiam communi voti definitione, & concessis etiam theologorum de voto conceptionibus circa meam materiam deduci possit, et quid etiam debeat?

§. V.

Votum dividere solemus in simplex et solenne ob diversos effectus, qui ei recentiori ævo tribui coeperunt. Ignota ante GRATIANUM hæc erant nomina, neque ulla apud antiquos exstabant vota, quæ actum voto oppositum irritassent, licet eum illicitum reddiderint, ut patet ex CYPRIANO, BASILIO AUGUSTINO et aliis. Ita vero CYPRIANUS epist. II et 26 qui castitatem Christo vocerunt melius eis esse ut nubant, quam ut in ignem deliciis suis cadant. BASILIUS ad AMPHILOCH. can. 20 et 50. quæcunque mulieres virginitatem professæ sunt, et postea matrimonia mauerunt, non existimo, eas oportere condemnari. AUGUSTINUS. Causa XXVII. q. I. can. 41. §. 2. qui dicunt talium nuptias non esse nuptias, sed potius adulteria, non mihi videntur satis acute et diligenter considerare, quid dicant et in lib. de bono Viduit. c. 8. 9. et 10 expresse ait, talium separationes peccatum esse. Primus omnium fuit INNOCENTIUS II, qui in synodo romana anno 1139. celebrata matrimonium a monacho aut moniali contractum irritavit, sed nec dum tamen tunc temporis stabilis erat circa vota Ecclesiæ disciplina, neque satis expeditum erat usque ad BONIFACIUM VIII. in quo ipsa sollemnitas voti, qua

a simplici quoad effectum dirimendi matrimonium differret, consisteret, donec hic Pontifex in cap. un. de vot. et vot. rad. in VI. statueret: illud solum votum debere esse solenne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, quod solennizatum fuerit per susceptionem sacri ordinis, aut per professionem factam alicui de religionibus per sedem apostolicam adprobatis.

§. VI.

Ex dictis ergo patet, vota monastica, quæ super eo emittuntur, quod candidatus monasterio seu ordini promittit, recentiori ævo facta fuisse solennia, istamque solennitatem, uti et effectum illum, quod matrimonium dirimant non ex natura voti profluere sed institutionis humanæ esse, quemadmodum fatetur ipse Pontifex in cap. un. de vot. in VI. Nec minus etiam elucescit, istam solennitatem subsequis primum temporibus ab Ecclesia votis monasticis superinductam naturam voti haudquaquam immutasse, cum simplex æque ac solenne votum sit promissio Deo facta de meliori bono.

Scholion. Quid in professione religiosa agatur, notum est: Candidatus videlicet promittit monasterio, se coelibem vitam absque proprio sub

imperio superioris monastici acturum*, quam promissionem ita volentibus ordinum fundatoribus, ut eo fortiori vinculo monasterio adstringatur, notis illis tribus votis obedientiæ, paupertatis, et castitatis confirmat; porro promittit, se regulam ordinis ad amissim servaturum; monasterium contra pro hac duplici promissione ei pollicetur perpetuam sustentationem, et reliqua vitæ monasticæ commoda. Ex quo videmus, mutuas illas promissiones naturam permutationis habere, cum candidatus juribus quibusdam renuntiet, ut commoda ordinis consequatur et monasterium vicissim retentis his juribus candidatum in gremium suum non recipiat. Hæc permutatio porro ab utraque potestate ecclesiastica et civili acceptatur, et singulares quosdam effectus sortitur.

§. VII.

Sed jam ad quæstionem illam progrediamur, ad quam tota mea collimat oratio, an videlicet exmonachi suis quondam emissis votis, quibus qua membra ordinum ligati erant, dissolutis his societatibus, adhucdum stringantur?

Qui nonnisi tres vota solvendi modos agnoscunt, facile ad unum alterumve horum confugiunt. Inde sunt, qui Imperantem, dum instituta monastica sustulit, vota quoque ipsa

ipsa irritasse censent; sunt iterum qui vota quidem nondum cessasse adserunt, sed per dispensationem ecclesiasticam ea solvi posse arbitrantur: sunt denique, qui vota eam ob causam vim obligandi amississe adfirmant, quod exmonachi jam non amplius ea, quæ votis promiserunt, præstare possint.

§. VIII.

Verum qui ad irritationem provocant, immunitatem ab obligatione votorum nequaquam evincunt. Ad hoc enim, ut vota monastica a principe irritata fuisse tuto adfirmare possimus, declaratione opus est, qua Princeps hæc vota civitati noeiva pronuntiat, ubi vero, quæso, ista est declaratio? ubi vel minimum vestigium, custodiam votorum fuisse prohibitam?

Sane si Imperator [vota ipsa monastica annullare intendisset, finique civitatis ea nocere existimasset, quid obsecro amplius causæ esset, cur dispersos monachos intuitu votorum ad episcopos remisisset? et quomodo quæso, facultatem alia intrandi monasteria eis concedere potuisset?

Schol. Dum vota monastica per irritationem Imperatoris haud cessasse doceo, nequaquam jus irritandi vota, quod civitatum rectoribus vi nexus civilis competit, in dubium vocare mens fuit; hoc enim jus majestaticum et ipsi theologi agnovisse videntur, qui hanc regulam generalem statuunt: *Omnes eos posse irritare vota, a quorum arbitrio quis dependet vel ratione materiae vel ratione personae.* vid. BONACINA Tom. 2. Disp. 4. quæst. 2. p. 7. §. 2. Conf. quoque SUAREZ lib. 6. cap. 2. Item LESSIUS AZORIUS, NAVARRUS, et alii apud BONACINAM loco cit. Et profecto cum passim conveniant theologi: maritalium vota uxoris, dominum vota servi, patremfamilias vota filii, tutorem vo a pupilli irritare posse, qua fronte Imperanti civili ratione suorum subditorum hoc jus denegare poterimus?

§. IX.

Eodem modo illi, qui dispensationem quasi unicam post naufragium tabulam exmonachis nostris consulunt, non attendunt, sed dum Charybdim vitant, in Seyllam incidere. Vel enim obligatio ex votis apud Deum integra persistit; vel vero mutatis adeo circumstantiis vota ista alioquin omnem vim obligandi amittere. Si primum, dispensare est ultra limites potestatis a Christo Ecclesiae concessæ: si secundum, quem quæso effectum ista

ista declaratio antistitum amplius fortietur? Ego equidem nullum video, nisi forte hic sit, quod ex monachis alias erudiri nesciis vanos scrupulos adimat.

Schol. Certissimi juris est, illum tantum posse a lege eximere, qui legem tulit; cum itaque hanc legem: observa vota, quæ lex naturalis est, Ecclesia non condiderit, inde ei potestatem dispensandi in sensu proprio merito denegamus. Et profecto cum passim doceant theologi, votum validum instat pacti esse, per omne vero pactum jus aliquod in alterum transferamus, an non jus proprie dispensandi Ecclesiæ concedere idem esset, ac ei tribuere potestatem Deum ipsum jure ex voto acquisito privandi? quod absurdum quis non perspicit? quis enim, nisi rudissimus sit ignorat, Ecclesiam utpote ab ipso Christo institutam juribus Dei præjudicare non posse? Ecclesiæ est docere, monere, animas fidelium, quæ Dei sunt, ad Deum reducere, non vero, quæ Dei sunt, ei auferre.

§. X.

Unde omnem quam ecclesia circa vota sibi vindicare potest potestatem, ad duo capita limitamus: imo si id, quod in votum deducitur, salutem Ecclesiæ nocere incipiat, hic enim casus si eveniat, poterit ea declarare; votum obligandi vim amisisse; et fideles

auctoritatem Ecclesiæ agnoscere tenebuntur (quamvis in hoc voto nec deficiat intentio voventis, nec etiam aliud quodquam vitium ei inesse videatur) eo quod votum incidat in circumstantias, in quibus inchoare non potuisset. 2do Habet Ecclesia jus eos, qui se voto teneri agnoscunt et in sacro tribunali perfidiæ in Deum commissæ se accusant, ob hanc injuriam Deo factam ad poenitentiam admonendi, constringendique, ut fidem Deo datam accuratius liberent. Omnia reliqua, quæ scholasticorum volumina pertractant! et his duobus capitibus superaddunt, haud firmo thalo stare videntur, et in dubium jure vocantur.

§. XI.

Neque etiam eorum sententiæ subscribere possum, qui materiam votorum redditam fuisse impossibilem sibi persuadent, Quamvis enim de voto obedientiæ hoc facile concedam, cum id superiorem monasticum, qui sublato ordine non amplius existit, supponat; et paucissimi etiam de voto paupertatis id negent, cum ablata a monasterio promissa sustentatione ipsi exmonachi de rebus necessariis sibi prospicere debeant; ad votum tamen continentiae id extendi non posse quisque videt,

det, cum utique non desint, qui eam etiam in seculo integre observant.

Shol. Quamquam vero adhucdum fervari possit continentia multo tamen difficilius id fieri, neminem esse arbitror, qui neget. Fac enim monasterii septa rumpas et medios inter homines monachos monialesque colloces; et mirum, quam cito in hominum conversatione stimuli illi, qui in monastica, solitaria, ab omni peccandi periculo remota vivendi ratione dormitabant, expergiscuntur? quam celeriter parvæ hæ scintillæ in ignem quoque prorumpent, vel modicis etiam alterius sexus, quo penitus carere jamjam non possunt, blanditiis accedentibus? nova itaque media eis erunt quærenda, nova arma paranda ad irrumpentem hunc hostem debellandum, et quæso, estne hoc facile?

§. XII.

Quamquam vero, qui ad dictos tres vota solvendi modos recurrunt, causæ exmonachorum nequaquam consuluerunt: liberos tamen ab obligatione votorum eos pronuntiantos esse censeo, et quidem ob defectum intentionis voventium. Quod jam demonstratum eo.

§. XIII.

§. XIII.

Votum est spontanea et deliberata promissio Deo facta de bono meliori uti theologi definiunt. Inde est veluti lex privata quam nobismetipsis ferimus, dum Deo aliquid sponte promittimus, quod alioquin præceptum non est.

Conf. Tournely Tom. 5. Cap. 4. de voto.

§. XIV.

Cum votum naturam legis privatæ habeat, omnem vim, quæ ei inest, ab intentione voventis accipiat est necesse, uti leges civiles omne suum robur a voluntate Imperantis desumunt: Et quemadmodum lex alia quæcunque nonnisi secundum voluntatem legislatoris est interpretanda; ita nec vovens ultra id, quam intendit, obligatus esse censeretur debet. Quod idem præclare expressit BONACINA Tom. 2. Disp. 4. q. 2. cujus hæc sunt verba: *votum explicandum est juxta intentionem voventis, ratio est, quia votum est veluti quædam lex privata, lex autem obligat, in quantum legislator intendit, ergo etiam votum obligat in quantum vovens intendit. Ex quo facile intelligimus regulam: ubi nulla adest se*

ob.

obligandi intentio, ibi nullum quoque esse votum, nullamque ex voto obligationem, cum essentiali voti requisitum nempe voluntas desit. Nec difficiliore negotio inde erui-
mus, injuste eum agere, qui mihi aliquam obligationem ex voto obtrudere vult, quam ego coram Deo mihi contrahere non volui: et ego nisi ille probaverit, meam intentionem eousque patuisse (quod quomodo probare poterit) merito ad libertatem naturalem et jura ceteris communia provocabo.

*Conf. Liber Baro de MARTINI de Lege Naturali
Posit. 622 et 623.*

§. XV.

Quæ de voto in genere dixi, de votis quoque monasticis prædicari possunt: Solennitas enim illa ab Ecclesia votis monasticis superinducta naturam horum votorum adeo non immutavit, ut potius ea ipsa accessorium quoddam sit, quod suum principale sequitur: Inde voto monastico ex quacunque causa corruente, hæc ipsa quoque solennitas tanquam accessorium corruat necesse est. Ex quo intelligimus, hæc quoque vota esse legem privatam, totamque essentiam ex intentione ventium desumere; utque adeo et hæc non

latius pateant, quam monachorum, dum profitebantur intentio exporrigebatur, nec non deficiente voventium intentione omnem vim obligandi amittant, quemadmodum leges aliæ deficiente legislatoris voluntate omni robore destituuntur.

Quare et in his votis interpretationem nostram ad monachorum profitentium intentionem quasi ad unicam regulam exigere debemus, nisi aperte in jura libertatis involare velimus.

Schol. Acuto itaque oculo respicias velim, quid ex monachi nostri, dum professionem religiosam emittebant, probabiliter intenderint? quid intendere potuerint? an ad omnes omnino circumstantias votum suum extenderint? an non forte non vovissent, si has circumstantias, in quibus sunt constituti, prævidissent? Et si forte tibi dubium oriatur (quod certe necessario oritur) an monachi profitentes has quoque adeo mutatas circumstantias voto suo comprehenderint, cavebis votorum custodiam amplius urgere, et ad regulas in recta ratione fundatas recurre: *In dubio pro libertate esse pronuntiandum: Amplectendam esse partem benigniorem et humaniorem; sequendum esse id, quod est minimum.* Quas regulas etiam BONACINA loco cit pag. 301. agnoscit his verbis: *Si dubitat vovens, an votum emisit pro omnibus circumstantiis, ex voto non ob-*

obligatur ; et non peccat non adimplendo votum , ratio est, inquit ille, quia in dubio melior est conditio suam libertatem possidentis.

§. XVI.

Cum itaque nullum votum, nullaue ex voto obligatio absque intentione voventium concipi possit: jam nostrum est scrutari quid monachi nostri, dum professionem religiosam emittebant, in intentione habuerint, ut inde quid circa vota eorum justum sit, sine errore statuere possimus. Et ut rem ab origine repetamus sic habeto:

Quisque homo a natura sua est liber ab alterius subjectione, capax bonorum possessionis, et facultate morali genus humanum per matrimonium propagandi instructus. Neque etiam vel minimum vestigium sacrae paginae nobis exhibent, hæc tam præcellentia jura, quibus a natura dotati sumus, per revelationem fuisse limitata: inde cuncti, qui Christi religionem amplexi sumus, hæc eadem jura facta testia conservavimus, eaque tamdiu retinemus, donec ipsimet libero nostro facto ea abdicamus. Renuntiatione itaque opus est, ut his juribus privati esse dici possimus. Sed cur his juribus renuntiant ho-

mines inquires, cum utique naturæ auctor in bonum finem ea nobis tribuerit?

Causa in aprico est; eæ enim obvenire possunt circumstantiæ, ut rem aliquam, cui uni- ce inhiamus, retentis his juribus obtinere non possimus: ne itaque re ista carere debeamus, his juribus naturalibus renuntiamus.

Schol. Non est, quod amplius moneam, hanc renun- tiationem non præsumendam, sed ab adferente probandam esse, uti alia omnia, quæ sunt fa- cti; *Perillust. MARTINI de L. N. Posit. 623.* Neque etiam homines absque iusta causa um- quam his juribus renuntiant; præterea enim, quod legi naturali repugnet to suum, jactare, summa quoque insania foret jura sua nullo ur- gente motivo abdicare, *De MARTINI de L. N. 484.* Quinimmo non qualiacunque motiva suf- ficiunt, sed majora esse debent, quam ea sunt, quæ pugnant pro his juribus conservandis. Fac enim esse minora, tunc voluntatem ad renuntia- tionem horum jurium nequaquam permovebunt; uti in physicis vis minor non vincit majorem. Ponas etiam æqualia esse motiva, quæ conserva- tionem jurium connatorum suadent, cum iis quæ pro re, quam adpetis, certant, tunc quoque needum, inclinabitur tua voluntas, et his juribus nequa- quam renuntiabis: uti in physicis nullus fit mo- tus viribus ex utraque parte æqualibus,

§. AVII.

Causa itaque, cur exmonachi his juribus in professione religiosa renuntiaverint, erat motivorum collisio. Postquam enim cum statu monachali vota solennia conjungi coeperunt, cuique, qui hoc vitæ genus amplexurus erat, hæc conditio proponebatur: si juribus hisce naturalibus renuntiaveris. Necessaria hæc conditio, licet dura sit, impleta tamen fuit a monachis, eo, quod secus ad vitæ institutum, quod ipsorum genio adcommodatissimum videbatur, pervenire haud possent. Ex quo facile eruimus, an hi ex vera animi propensione, an vero refragante animo vota solennia ediderint? Sane actio in collisione patrata numquam vultronea, sed semper invita est. Et porro obsecro te, quid in votis monasticis invenis, quod ad ea emitenda monachos nostros adeo invitare potuisset? Quasi vero dulce esset juribus ab ipsa natura nobis tributis, nec per religionem revelatam ulla ratione restrictis renuntiare. Dicamus itaque necesse est, si ordinum fundatores hæc tria vota professionis formulæ tanquam necessarium requisitum non inferuissent, monachos forsitan consilia evangelica impleturos, numquam tamen dictis votis se obstricturos fuisse.

Schol. Bene distinguenda sunt consilia evangelica a votis : nam quæ sunt consilii sunt q̄b omni parte libera, uti ait RENATUS BILLUART in suo cursu theologiæ Tom. 12. pag. 173. ad ea vero, quæ volumus lege adstringimur. Consilia evangelica nobis a Christo commendantur ; non item vota. Qui consilia evangelica non implet, nullam legem migrat ; graviter contra peccat, qui votum violat.

§. XVIII.

Neque minus elucescit, monachos nostros, idum institutum monasticum petebant, majora et plura motiva sibi repræsentare debuisse pro hoc vitæ genere amplectendo, quam erant motiva pro retinendis juribus naturalibus, nullus enim bonum majus cum minori vult permutare, immo nec cum æquali, verum tantum cum eo, quod sibi ut majus repræsentat, licet a parte rei majus non sit (§. XVI. Schol.)

Schol. Experientia constat, homines objecta ante se posita diversimode sibi repræsentare, et quæ unum maxime movent ad rem adpetendam, alterum non movere: Ex quo sæpissime evenit, ut quod alii avidissime adpetunt, nos maxime aversemur et vicissim. Unde haud miraberis, ex monachos nostros res quoque minimi momenti, quas tu pro nihilo reputares pro tantis motivis habuisse, ut earum intuitu jura naturali

abdicarent, Sane vita omnibus curis vacua, ab hominum consuetudine remota, et tot peccandi periculis haud exposita, sustentatio ad dies vitae promissa, et quæ sunt reliqua commoda omnibus ordinibus et monasteriis communia, haud erant unica motiva, neque etiam monachis sufficientia videbantur, cur eorum intuitus speciales obligationes contraherent; secus candidati quæcunque monasteria et quoscunque ordines intrare parati essent; hæc enim ubique inveniunt. Præter hæc itaque alia adhuc motiva adfuisse necesse est, quæ voluntatem eorum ad id permoverunt. Sic sapissime clima regionis, situs loci, monasterii figura, pulchritudo templi, forma et color vestitus, vicinitas alicujus personæ cognatæ, amicitia cum quadam commoniali in seculo jam incepta, victus singularis, speciale se recreandi genus, ingenium et indoles reliquorum commonachorum, quæ cum moribus candidati maxime conveniebant; et quæ sunt alia adhuc minora apud illos tanti erant, ut si fors unica circumstantia ex his defecisset, motiva pro conservandis juribus naturalibus prævaluissent, illique numquam vitæ monasticæ se mancipassent.

§. XIX.

Ex quibus si recte video, jam clarum fit, quid monachi nostri, dum profitebantur in mente habuerint, et an votis quoque pro eo casu sese obstringere voluerint, quo mo-

tiva illa, quæ eos ad renuntiandum juribus naturalibus impulerunt, surrepta sunt?

Nec minus etiam ex his promissis tres illas maxime controversas quæstiones decidere poterimus: imo An monachi nostri in seculum positi votis suis adhuc stringantur. 2da an vi voti alios ordines in nostris terris adhuc subsistentes intrare teneantur. 3tio An si emigrare per Principem licet, in alieni Imperantis territorio sui ordinis monasteria quærere obligentur?

§. XX.

Monachos suis votis non amplius stringi, si monasteria sua relinquere eos oportet, facile convincor. Omnes enim theologi consentiunt, illud, quod in votum deducitur, debere esse bonum melius, docentque rem indifferentem a Deo non acceptari. His admissis jam quæso; an exmonachis nostris, quos inter ceteros homines ambulare videmus, perfectius sit a connubio abstinere quam nubere? (De illis loquor quos sacri ordines coelibatui non subiciunt) sane si antea jam continentiae donum non habebant, et novis adhuc incontinentiae periculis exponuntur, id adserere adeo non audeo, ut potius APOSTO-
LI

LI consilium valere æxistimem: *melius eis esse ut nubant, quam ut urantur.* Quid? quod PETRUS LEDESMA Tract. 10. cap. 2. dub. 5. BONACINA Tom. 2. Diss. 4. q. 2. p. 2. SANCHEZ Lib. 4. cap. 8. n. 9. aperte dicant: *invalidum esse votum castitatis factum ab eo, cui salubrius est matrimonium ob incontinentiam.*

Schol. Inde judicare licet, quid de votis perpetuis sentiendum sit? cum enim sæpius ob mutatas circumstantias illud ipsum quod antea perfectionem attulit, dein imperfectionem inducat; et tamen bonum melius de essentia voti esse arbitrentur, manifestum est, nos tamdiu in perpetuum aliquid vovere non posser, quamdiu impedire non possumus, quominus aliquid ob circumstantias obevenientes malum fiat, quod antea bonum erat. Quinimo si id, quod in votum deduximus, deinceps incipiat esse malum, licet antea bonum melius fuerit, adeo hoc voto amplius non stringimur, ut potius ab eo recedere plane obligemur, nisi nos contra voluntatem divinam imperfectiores reddere velimus.

§. XXI.

Porro juvenes candidati facile permoveri poterant, ut proprio arbitrio, bonorum possessioni et conjugio renuntiarent, neque etiam recusabant hanc renuntiationem votis

confirmare, cum alioquin viderent, se his juribus in monasterio aut non indigere aut commode uti non posse: Fac vero ingressuris candidatis monasterium tollas, sustentationem a monasterio promitti solitam deneges, et monasticam vivendi rationem, quam ut unicum contra incontinentiæ pericula propugnaculum eligere volunt prohibeas, et tum rogo, ex his candidatis quæras, an adhuc dum his juribus renuntiandi ipsis voluntas sit? et si tibi negant, quomodo quæso votum aliquod exculpere amplius potes? Nec dicas sublato instituto monastico alia adhuc superesse media castitatem (de qua maxime controvertimus) servandi, quæcunque enim eis suggeris, ad ea tamen non obligantur, si in intentione sua, dum vovebant, ea non sunt complexi. Accedit quodsi ex hoc capite custodiam votorum urges, quod ea etiam in seculo observare non sit impossibile; nobis omnibus, qui numquam de voto aliquo ne cogitavimus quidem, obligationem ex voto imponas necesse est, cum et nos maxima adhibita diligentia a matrimonio abstinere possemus: quod cum absurdum esse arbitreris, cur quæso id idem monachis quoque non sit absurdum? cur eos pejoris conditionis esse cupis, cum neque hi ad plus obligentur, quam se obligatos esse voluerunt. Et demum
po-

ponamus quoque, omnia, quæ objicis vera esse; saltem mihi concedas necesse est, sublatis tot mediis continentiam servare exmonachis nostris multo difficilius esse. Jam quæro an homo, qui se obligavit ad rem aliquam, si eam facile præstare potuerit, se quoque ad rem difficilem obligasse censendus sit? Jus naturæ id negat; quin immo et ipsi theologi in ipsissima votorum materia: sic BONACINA Tom. 2. pag. 286. SOTUS Lib. 7. q. 1, art. 2. SANCHEZ Lib. 4. cap. n. II, aperte docent; *votentem adire limina apostolorum, quæ credit non longe distare, et postea comperit longe distare, non teneri ad servandum votum, certe nullam aliam ob causam, quam quia difficilius est longam viam peragere adeoque deest voluntarium. Utque adeo exmonachi jam ob hanc solam difficultatem supervenientem in libertatem sint vindicandi.*

Conf. CL. PEHEM. Versuch über die Nothwendigkeit
1c. Seite 151. 152 und 153.

§. XXII.

Demum votum absque voluntate concipi non posse sæpius dixi; jam vero ex te quæro, an voluntas in candidatis adfuisse præsumenda sit se obligandi etiam pro casu, quo
mo

monasticam vivendi rationem una cum suis commodis eis sustulisti? Ego equidem id præsumere non auderem, cum certo sciam voluntatem motivis, flecti et cessantibus motivis ipsam quoque cessare. Sane irrationalis profusio est absque motivo juribus naturalibus renuntiare, et quæso an non to suum jactare legi naturali repugnat? quod autem huic repugnat an præsumi potest? Inde si votorum custodiam diutius urgere cupis, probare te oportet, monachos nostros facultati nubendi renuntiare quoque voluisse pro casu, si nil vicissim pro hac renuntiatione accipiant; hoc vero quomodo poteris? ex monachi nostri de his, in quas inciderunt, circumstantiis in professione religiosa ne cogitarunt quidem, quomodo ergo voluntas eorum, quæ numquam in incognitum fertur, ad eas trahi potest?

Conf. §. XVI. Schol. et §. XVII.

§. XXIII.

Præterea expediti juris est, errorem substantialem quascunque promissiones et quascunque pacta vitare, cur itaque vota quoque ob errorem substantialem impugnare non liceat? Quid? quod theologi aperte doceant vota ex errore emissa nulla esse

esse: Sic BONACINA, SOTUS, SANCHEZ locis supra citatis invalidam dicunt professionem factam ab eo, qui se credebat profiteri in una religione et postea invenit, se professum in alia? quare ergo nostrorum exmonachorum vota non declaras nulla quæ uti videmus æque errore substantiali emissa sunt; quin immo a potiori, cum in seculo vota servare adhuc difficilius sit, quam in altero aliquo monasterio.

Conf. §. XVI. Schol. et §. XVII.

§. XXIV.

Et si præconceptæ tuæ opinioni tantum tribuis, ut quæ hætenus in favorem exmonachorum adduxi, nec dum te tangant: vide saltem, quam clare ex ipsis theologorum scriniis eorum libertatem eruamus. Ut alios taceam, *TOURNELY* cap. 3. art. 6. de voto expresse ait: *si quis principaliter voverit hanc religionem, puta Carthusianorum, vel huncce numero conventum, liber erit a voto. si in illa vel in isto recipi non possit: cur itaque nostris exmonachis libertatem denegas, dum in monasteriis, in quibus principaliter voverunt, amplius conservari non possunt? Clarius adhuc de eadem materia disserit BONACINA*

Tom.

Tom. 2. Disp. 4. pag. 305. hanc quæstionem proponens: *an qui vovit ingredi religionem, et non fuit admissus, teneatur ex vi voti ad castitatem, paupertatem et obedientiam; et ipse respondet, cum non teneri his votis: Nam inquit ille, hæc onera sunt illi statui adnexa et censentur promissa dependenter ab adsumptione illius status: cur itaque nostros exmonachos ex eadem ratione liberos non pronuntiamus, cum itidem tantum dependenter a monastica vivendi ratione in hoc determinato monasterio vel in hoc definito coenobiorum numero votis obstringi voluerunt.*

Uterius pergit BONACINA: *nisi ille principaliter voverit castitatem, tunc tenetur in seculo eam servare: perbene, tunc et ego non repugno, cum adsit intentio necessarium ad votum requisitum. Verum utrum nostri exmonachi castitatem principaliter servare voluerint, merito dubitabis, cum ipsi exmonachi id negent. Quærit itaque BONACINA, quid si dubitatur. an principaliter voverit castitatem— an vero dependenter a religione, an teneatur eam servare in seculo? et respondet eum non teneri, ratio est, inquit ille, quia possessio stat pro libertate voluntatis, tum quia in dubio voti vovens*
te-

tenetur ad id, quod est minus. En! quam clare hic theologus pro exmonachis perorat.

Conf. §. XIV. et XV. cum Schol.

§. XXV.

Et tandem si nulli scrupulo tibi ducis adferere; obligationem ex juramento cessare; quamprimum promissio, cui id adjectum fuit, obligare desinit; et militem quoque omni obligatione religionis absolvis, dum bellidux eum amplius conservare aut non potest, aut non vult, cur quæso nostros exmonachos a votis liberos non pronuntias, cum vota quoque tantum accessorium sint professionis religiosæ cum in finem promissioni monasterio factæ adjecta, ut candidatus eo fortiori vinculo monasterio adstringeretur, cumque ex formulis professionis satis adpareat, Deum non nisi in testem adhiberi pactionis illius mutuæ quæ inter candidatum et monasterium celebratur.

Conf. §. VI.

§. XXVI.

§. XXVI.

Neque etiam exmonachi nostri alterius ordinis monasteria intrare tenentur. Cum enim de aliis ordinibus ne cogitarunt quidem, nunquam intentionem suam ad eos exporrexerunt, inde nec obligatio quæpiam concipi potest. Et sane licet iste alter ordo multa habeat communia cum ordine, in quo voverunt, non tamen omnia, quæ eos ad vota permoverunt, in eo reperiunt; utque adeo, cum non tot adsint motiva pro renuntiandis juribus naturalibus, ut vincant motiva pro eorumdem conservatione pugnancia, de voluntate eorum, quæ tamen unicum est fundamentum obligationis amplius præsumi non potest. Quid quod ipsi theologi expressis verbis eos ab hac obligatione eximant. Sic TOURNELIUS ait: *si quis principaliter voverit hanc religionem puta carthusianorum, vel huncce numero conventum, liber erit a voto si in illa vel in isto recipi non possit: ergo etiam fieri debet liber, si in eo conservari non potest. Similem quoque casum proponit BONACINA cit. loc. q. 2. punct. 5. §. 2. quæritque, an is, qui in genere vovit religionem, et postea a religione jam facta professione ejiciatur, teneatur aliam religionem ingredi: et respondet: eum non teneri, nisi id expresse intendat vovens? cur itaque nos*
no-

nostros exmonachos pejoris conditionis existimemus, et eos invitos cum summa libertatis læsione alium habitum induere cogamus: cum alium ordinem expresse non intenderint? Accedit, si Bonacina tantum favorem tribuit ei, qui religionem in genere promisit, et in poenam a monasterio ejectus est, cur nostrates Scholastici, libertatem monachorum et monialium innocentium, quique in determinato tantum monasterio vel ordine se obligatos esse voluerunt, tanto odio prosequuntur?

Conf. LESSIUS AZORIUS REGINALDUS, et alii apud SANCHEZ. Lib. 4. cap. 16. n. 16. repete quoque §§. XVI. in Schol. XVII. et XVIII. Schol.

§. XXVII.

Cumque monachi ad plus non obligentur in materia votorum, quam in intentione sua, dum vovebant, sunt complexi, adduci quoque non potui, ut eorum sententiæ subscribam, qui adfirmant, eos, si emigrare per Principem licet, in alienis territoriis sui ordinis monasteria quærere debere. Nec dicas exmonachos nostros certo certius voluntatem suam etiam ad monasteria extra provincias

nostras sita 'extensuros fuisse, si hunc casum prævidissent; quippe hoc libertatem eorum nequaquam restringit. Omnes enim theologi conveniant, si de obligatione voti sermo est, non esse attendendum, quid vovens vovisset, aut promississet, sed quid actu voluerit et intenderit? Et certe licet eadem sit regula ordinis in alienis territoriis siti, diversa tamen sunt cetera adjuncta: diversum clima, diversum commo-
nachorum ingenium, diversa indoles, quæ hoc ipso cum diversa sint, motiva esse definiunt, quæ eos ad renuntiandum juribus naturalibus permovere possent.

Repete §. XVIII.

§. XXVIII.

Adstipulantur sententiæ meæ theologi. Inter alios BONACINA loco cit. pag. 305 ita differit: is, qui vovit aliquod institutum, si in id non admittitur, non tenetur adire monasteria extra provinciam, ut in illis admittatur, nisi expresse vel tacite intenderit obligare se ad illa, dum votum emisit. Verum pergit ille, si dubitetur, utrum intenderit se conferre ad monasteria extra regionem posita præsumitur non intendisse: quia usu receptum est, ut fere nullus voleat re-

ligionem a sua provincia distantem, ergo in dubio non præsimitur se obligasse ad extraordinariam diligentiam, seu ad quærenda monasteria extra provinciam. Adeo in favorem exmonachorum hæc scripta sunt, ut nihil habeam, quod addam.

Conf. SYLVESTER, SOTUS, ARRAGONIUS, SANCHEZ et alii theologi locis a BONACINÆ civitatis.

§. XXIX.

Sed satis jam argumentorum est. Affatim enim vidimus, exmonachos mutatis adeo circumstantiis a votis ita immunes esse, ac si nunquam vovissent; et id quidem ipso jure, absque ulla Antistitum Ecclesiæ declaratione. Unicum duntaxat BONACINÆ locum controversiæ nostræ adprimis adplicabilem audire lubeat. Ita vero hic præclarus theologus: obligatio voti cessat, quoties supervenit notabilis mutatio et difficultas, quæ si prævisa fuisset, votum judicio prudentis factum non fuisset, ratio est, inquit ille, tum quia votum non obligat ultra voventis intentionem, est enim lex privata, quam sibi vovens imponit, vovens autem non præsimitur habuisse voluntatem obligandi se

uperveniente tali mutatione; tum quia censetur factum sub hac tacita conditione. nisi superveniat notabilis mutatio. Ita quoque MOLINA Tom. 2. Disp. 172. NAVARRUS cap. 18. n. 7.

Repete §. IX.

§. XXX.

Jam superest, ut videamus, quibus argumentis adversarii sententiam meam impugnent, monachisque nostris obligationem quamdam obtrudere cupiant, quam nec divina, nec humana jura. nec propria eorum intentio eis imponere. Ajunt vero: ex monachos propria auctoritate votis se solvere non posse, cum nemo sit judex in causa propria. Votum esse rem spiritualement, inde judicium circa vota soli Ecclesiæ esse relinquendum, eo magis, cum sermo sit de votis solennibus. Tutio rem sententiam esse sequendam, inde standum esse pro obligatione voti. Et tandem nefas esse pronuntiare pro libertate, dum jus Dei ex voto adquisitum collidit cum libertate humana. Singulis respondebo.

§. XXXI

Cur exmonachi nostri non sint iudices voti a se emissi plane ignoro; supra enim ostendi votum omnem vim suam a voventis intentione accipere; quis vero quæso, intentionem voventium melius perspicere potest, quam voventes ipsi? Sane nemo negat, Imperantem optimum esse iudicem, optimum interpretem legis a se latæ, cur itaque voventibus hoc iudicium circa vota denegas, cum votum quoque lex sit, cujus auctores sunt voventes ipsi? Ex quo prono alveo fluit, Ecclesiæ interpretationem circa vota non esse authenticam, sed tantum doctrinalem, qualem videlicet faciunt homines privati circa legem publicam. Nec minus inde intelligimus Ecclesiæ antistitem iudicium circa vota monastica in utrumque extremum incidere posse, nisi feratur juxta intentionem monachorum voventium. Quin immo nec in ipso sacro tribunali poenitentiam imponet prudens conscientiæ arbitet, licet exmonachus se actionis accuset alias voto monastico contrariæ, si ex ipsius consistentis verbis et ex circumstantiis judicare potest, votum ob deficientem voluntatem voventis omnino extinctum esse. Quare Ecclesia in hac materia potestate sua recte utetur, si eum, qui pro omnibus omnino casibus

expresse vovit, adhuc dum pro obligato habeat; eos vero exmonachos, qui voluntatem suam ad has adeo mutatas circumstantias non extenderunt, juribus omnibus, quæ ceteris fidelibus communia sunt, uti patiatur.

Conf. §. XIV. et XV.

§. XXXII.

Nec solennitas votis monasticis ab Ecclesia superinducta impedit, quominus tantum voventes sint legitimi votorum interpretes. Hæc enim solennitas votorum naturam non immutavit, et sequitur naturam actus, cui adjicitur, inde voto ob defectum intentionis corruente, hæc ipsa quoque solennitas corruat necesse est: (§. VI. et XV.) Et porro quod maximum est, quis dicet, Ecclesiæ antistites quoad vota monastica clarius animi sensa perspicere, quam voventes ipsos, non vero quoad vota simplicia? quasi vero per istam solennitatis adjectionem tantam intelligentiam nati fuissent, ut in intimos cordis recessus penetrare possint.

Aequè parum me movere potuerunt ii, qui exmonachis tutiorem sententiam inculcant;

cant: tutiorem enim sententiam esse sequendam, nisi simul probabilior sit, dudum ante me negavit *Celeberrimus de MARTINI de L. N. Post.* 209. Et quæso an non ex hætenus adductis argumentis probabilior est sententia, exmonachos nostros non amplius esse votis adstrictos. Quid? quod nec tutius sit adferre, eos adhuc votis obstrictos esse: his enim si matrimonium denegas, continuis incontinentiæ periculis eos exponis, et amabo; estne hoc tutum?

§. XXXIII.

Neque etiam video jus Dei ex voto ad-
quisitum cum libertate humana collidere.
Deus enim ex nulla promissione plus juris ad-
quirat, quam voventes in eum transferre vo-
luerunt, cum itaque exmonachi nostri pro
mutatis adeo circumstantiis se Deo obligare
non intenderunt; dicamus necesse est, eos
extra omnem collisionem esse positos et tuta
conscientia libertate, quam non alienarunt,
frui.

Unde si omnia argumenta hætenus ad-
ducta animo præjudiciis vacuo perpendamus,
fateamur necesse est, exmonachos nostros ita
immunus esse ab obligatione votorum, ac si

nunquam iisdem obstricti fuissent; atque adeo perfecto *Jure Postliminii* gaudere. Et quemadmodum romani cives ab hoste capti, si domum revertebantur, desinebant esse servi juris gentium, bona sua recuperabant et facti erant participes connubii romani: ita et exmonachi nostri dissolutis suis societatibus liberi sunt a servitute superiorum monasticorum, habiles ad possidenda bona, et matrimonii ineundi capaces.

Quod erat demonstrandum.

§. XXXIV.

Exmonachos nostros nulla dispensatione indigere ostendi (§. IX. XII. et seqq.) Cum tamen videmus aliquos eorum mille scrupulis angi, nisi auctoritate rescripti ecclesiastici securi reddantur, se bonæ suæ conscientiae fidere posse: cum præterea quotidie animadvertimus, eos dispensationem ab antistitibus ecclesiasticis humillime petere et tamen nunquam non acerbissimam repulsam referre, pauca quædam de dispensatione adjicere volui, ut adpareat, an rectores ecclesiastici, posito, quod Ecclesia jus proprie dispensandi in votis habeat, recte potestate sua utantur
mu-

mutatis jam circumstantiis dispensationem denegantes.

§. XXXV.

Si praxim spectes, politiam curiarum ecclesiasticarum circa dispensationes valde variare reperiēs, et sæpius, uti fit in aliis rebus humanis, dat veniam corvis, vexat censura columbas. Non ita in via juris: theologi enim qui hoc genus dispensationis admittunt, seduli sunt in causis determinandis, quæ si adsunt, dispensationi locum relinquunt, sin minus, eam denegandam arbitrantur. Videamus itaque, an non ejusmodi causæ ex monachis patrocinentur, ob quas prælati Ecclesiæ eos dispensare obligentur. SUAREZ Lib. 6. de voto cap. 17. REGINALDUS Lib. 18. CLAVIS REGIA Lib. 6. cap. 12. ad alias justas dispensandi causas referunt quoque: *morale periculum sæpius violandi votum, dubium de obligatione voti, notabilem difficultatem supervenientem executioni voti.* En quæ harum causarum est, quæ pro monachis nostris non peroret: et tamen adhucdum cunctatur Ecclesiæ Antistes; adhucdum medelam adferre, recusat, quæ causæ istius moræ? An hoc saluti animarum conducens?

§. XXXVI.

En BONACINA loco cit. pag. 326. expresse ait: *superiorem, qui scit obstrictum voto facere contra votum, et tacet, censeretur dispensare, rationem addit: quia superior non presumitur peccare, presumetur autem graviter delinquere non dispensare in tali eventu, cum illi incumbat ex officio delicta subditorum impedire.* Quomodo ergo Antistites nostri qui ex monachos dispensationem flagitantes repellunt, peccati maculam a se declinare poterunt, cum illi tanta votum adimplendi difficultate superveniente pene necessario contra votum agant? Hisce pastoribus monachorum animæ commissæ sunt, quodsi itaque eos dubiis angi, et quotidianis peccandi periculis expositos vident, et tamen medelam adferre negligunt, merito vereantur, ne Deus has animas, si ex oscitantia pastorum pereant, ab ipsis sit repetiturus.

§. XXXVII.

Verum inquires, vota monastica indissolubilia esse, aut saltem Pontifici reservata, inde nefas esse Episcopos circa ea quidquam disponere. Videamus ergo, quam ista omnia vacillent? Et quidem unde obsecro te,

votum monasticum tam stabilem vim habet, ut solvi nullo modo possit? an ex natura sua? verum quomodo hoc? eadem enim est natura voti monastici ac voti simplicis, eadem coram Deo obligatio uti fatetur ipse COELES-
TINUS III. *qui clerici et voventes cap. 6.* si ergo votum monasticum non potest dissolvi, cur potest simplex? Et sane an votum publice in manibus praelati emittam, an privatos inter parietes? an certas verborum formulas adhibeam, an nullas, mentem tantum meam ad Deum dirigens; parum interest; quippe Deus scrutator cordium nonnisi meum voventis animum respicit, nec solennitates istæ, cujusmodi et Nemesis romana ad evitandas fraudes invenit, Coram Omniscio quidquam ponderis promissioni meæ adjicient. Utque adeoque plane ignorem, cur non hæc utraque votorum species pari passu quoad dispensationem ambulet?

§. XXXVIII.

Nec plus dicunt, qui indissolubilitatis prærogativam, in pacto illo mutuo, quod inter ordinem et ejus membra intercedebat, vel in solennitate illa, qua vota monastica ætus sibi oppositos dirimunt, latere arbitrantur.

tur. Obligationes enim, quibus exmonachi ordini tenebantur, ab eo inde tempore cesarunt, ex quo et ordo ipse promissione sua profitentibus facta stare amplius non potest. Effectus vero ille, quod vota monastica matrimonium dirimant institutionis est humanæ uti fatetur *Pontifex in cap. un. de vot. et vot. re-dem: in VI.* Inde cum quisque legem, quam ipse tulit, tollere quoque possit, sublati his voti monastici accessoriiis nil omnino ei inerit, quod non insit voto simplici.

§. XXXIX.

At dices: vota solennia sunt Pontifici reservata, ergo saltem Episcopi in iis dispensare non poterunt. Rem acu tetigisti. Verum quid, si exmonachis recursus Romam non pateat? an animabus ideo pereundum erit? Omnes melioris notæ canonistæ negant, reservationes pontificias extendendas esse ad casum necessitatis, ubi salus animarum periclitatur; qualem enim attentionem merentur reservationes, quæ salutem animarum sunt impedimento? an coram Deo quidquam valere possunt? An Summus Pastor a Christo institutus prohibere potest, quominus Episcopi nostri, qui itidem Pastores sunt, et

a Spiritu sancto positi regere Ecclesiam Dei, munere suo ab eodem Ecclesiæ Fundatore sibi commissio in salutem animarum fungantur? Et sane quale obsecro in Pontificem exinde redundat præjudicium, si Episcopi exmonachorum in tot peccandi periculis versantium scrupulis succurrant, eosque, ne animæ detrimentum patiantur, ab obligatione votorum liberos pronuntient, qui ob defectum intentionis alioquin liberi sunt.

§. XL.

Vos itaque, qui a Spiritu sancto positi estis regere Ecclesiam Dei, Vos inquam jam obsecro atque obtestor, ut auctoritatem Vestram a Christo Vobis tributam tandem interponatis. Tollite tandem in hominum quoque oculis illa votorum vincula, quæ coram Deo cum ipso monasterio extincta esse cognovistis: declarete exmonachis nihil delinquentibus, declarete et ceteris, quos paciscitis fidelibus, vota ista ob defectum intentionis obligare desuisse, ne plena illorum libertas vesanis vulgi præjudiciis amplius affligatur. Date hoc eorum innocentiae; date salutem animarum; date nostris pro iisdem interpellantium precibus, ne flebilem eorum sortem diutius lugeamus. Prælatos suos Vos
ad-

adpellant, facite, ut et patres Vos esse experiantur. En ! qui taciturnos inter gemitus suis quisque inclusus parietibus supplices ad Vos manus tendunt, nihil tam indigni meruere, audite itaque tandem : facite oves vestras eos esse agnoscatis, et pro eo, quo in salutem animarum ferimini amore, justæ petitioni annuatis. Eliminate tandem e terris nostris infausta illa, et tot naufragiis deformia vulgi præjudicia, ne quod indignum seculo nostro foret, immaturæ severitatis vestræ sera adhuc Vos incuset posteritas.

T H E S E S.

Ex jure naturali.

§. I.

Dantur leges naturales, quæ necessariae sunt, universales, et nulli mutationi obnoxiae.

§. II.

Omnis probabilitas illicita est, quæ vincibili tantum nititur ignorantia.

§. III.

Quare in conflictu opinionis probabilis cum probabiliori, hæc omnino præferenda est.

§. IV.

Autochiria et Polyandria simultanea absolute repugnat juri naturali.

§. V.

Non item Polygynæcia.

§. VI.

Non datur præscriptio de jure naturali.

Ex

Ex jure publico universali.

§. VII.

Imperanti competere jus vitæ et necis dubitari non potest.

§. VIII.

Leges, nre poenales sunt commentum.

§. IX.

Tutor regius non gaudet majestate:

§. X.

Vera religio civitati ejusque fini nullo modo obesse potest,

§. XI.

Imperanti resistere numquam licet.

Ex jure gentium.

§. XII.

Non repugnat juri gentium foedera ini-
re cum iis, qui a vera religione sunt alieni.

§. XIII.

Nec impietas et idolatria alterius gentis.

§. XIV.

Nec potentia vicinæ gentis justo crescens.

§. XV.

Sed sola læsio aliter indeclinabilis est ju-
sta belli causa.

§. XVI.

§. XVI.

Legati ab imperio et jurisdictione gentis, apud quam degunt, sunt immunes.

Ex jure civili romano.

§. XVII.

Potest actor reo deferre juramentum, licet nihil probaverit.

§. XVIII.

Cessio juris usufructus extraneo facta facit illud reverti statim ad proprietarium.

§. XIX.

Donatio non revocatur ob supernascentiam liberorum, nisi a solo patrono.

§. XX.

Qui factum promisit, præstando interesse non liberatur.

§. XXI.

Fidejussor in majorem summam acceptus, tenetur pro summa concurrente.

§. XXII.

Ex hereditate filii in impubertate morientis, cui pater pupilariter substituit, mater nec legitimam prætereundere potest

Ex jure criminali.

§. XXIII.

Tortura est medium ineptum eruendæ veritatis, inde illicitum et jure thesesiano reprobatum.

§. XXIV.

Pœna confiscationis justa est, licet in liberos redundet,

§. XXV.

Iudex, cui ex privata scientia constat de innocentia inquisiti, eum secundum allegata et probata ad mortem condemnare nequit.

Ex jure ecclesiastico.

§. XXVI.

Ad jura romani Pontificis minime pertinet potestas illa, quam vulgo indirectam in temporalia regum vacant. *Syn. jur eccles. publ.* §. 66.

§. XXVII.

Potestas Episcoporum originis et instituti divini est; igitur eam non a romano Pontifice, sed proxime a Deo nanciscuntur, *loc. cit.* §. 86. et 87.

§. XXVIII.

Ecclesia jure statuendi impedimenta matrimonii ut sacramenti; Princeps jure statuendi impedimenta ut contractus civilis est, gaudet. *Syn. jur. eccles. privat.* §. 34. §. XXIX.

§. XXIX.

Hodie eliquati satis juris est, decimas jure divino non deberi, etsi sustentatio congrua ministris Ecclesiæ debeat: cum nil æquius sit, quam ut qui aliorum ministerio se dedit, ab iisdem etiam sustentetur. *Syn. loc. cit. §. 37.*

§. XXX.

Ex jure regio supremæ inspectionis competit Principi jus placeti regii circa bullas ecclesiasticas.

*Ex jure publico imperii romano
germanici.*

§. XXXI.

Germania non est Systema civitatum, nec Aristocratia, sed Monarchia partim absoluta partim limitata.

§. XXXII.

Ad quam quis pervenit sola electione.

§. XXXIII.

Jus reformandi pro regula; annus normalis pro exceptione statuendus est.

§. XXXIV.

Itaque introductio simultanei innoxii nequaquam repugnat paci Westphalicæ.

§. XXXV.

Rex Romanorum non tantum majestate personali, sed etiam reali gaudet.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Sine fundamento denegatur statibus catholicis jurisdictio in causis ecclesiasticis suorum subditorum protestantium.

Ex jure feudali.

§. XXXVII.

Jus feudale Allemanicum et Saxonicum præter usum historicum nullum habet.

§. XXXVIII.

Foeminarum successio in feudis semper præsumitur subsidiaria. etiamsi feudum a foemina primitus sit acquisitum.

§. XXXIX.

Folonia a vasallo commissa agnatis innocentibus non nocet.

